

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เมื่อปี พุทธศักราช 2539 โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับสูงสู่ความเป็นเลิศในปี พ.ศ. 2550 โดยมุ่งเน้นการปฏิรูป 4 ด้าน คือ 1) ปฏิรูปโรงเรียนหรือ สถานศึกษา ให้มีลักษณะ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 2) ปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยจะพัฒนาครู และผู้บริหารให้เป็นมืออาชีพ 3) ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้วยการจัดการเรียนการสอน ให้มีรูปแบบที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา โดยมุ่งกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังโรงเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครอง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538 : 1) และได้กำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษารอบสอง คือ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยเริ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2561 โดยมุ่งเน้น 3 เรื่องหลัก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม คือ 1) เรื่องคุณภาพ เป็นการสร้างคุณภาพใหม่ให้เกิดขึ้น ประกอบด้วย คุณภาพครู คุณภาพแหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ คุณภาพของสถานศึกษาควรมีแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ คุณภาพการบริหารจัดการ เน้นการกระจายอำนาจ และธรรมาภิบาล 2) เรื่องโอกาสการเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่มทุกประเภท ได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่น ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ เด็กชายขอบตะเข็บชายแดน และ 3) เรื่องการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ชงทอง จันทรางศุ, 2553 : 1-3) จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว จึงเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงสภาพทางการศึกษา ทั้งในด้านปรัชญาการศึกษา การบริหารการจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน บทบาทของครู และ บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหาร และการจัดการ การบริหารการศึกษาจะเป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกับ การบริหารธุรกิจ ผู้บริหาร จะลดบทบาทในการดำเนินงานแบบสั่งการลง การบริหารจะเป็นไปในลักษณะการประสานงาน

ประธานประโชชน์ เป็นผู้แทนของทุกฝ่าย เป็นผู้แนะนำ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำสูง คือ มองการณ์ไกล มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการจูงใจผู้ได้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามผลของการปฏิรูปการศึกษาทั้งสองรอบดังกล่าว ยังไม่เป็นที่พอใจของสังคมมากนัก จะเห็นได้จากการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและคณะกรรมการเครือข่ายปฏิรูปการศึกษา และเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา (2553 : 5-7) ได้ทำการสำรวจการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 โดยการสำรวจความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง/ประชาชน นักเรียน/นิสิต นักศึกษาจาก 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 2,115 คน ระหว่างวันที่ 13-17 ก.ย. 2553 พบว่า การปฏิรูปการศึกษารอบแรก (พ.ศ.2542-2551) 10 ปี ที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ได้ผลระดับ 4.83 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน กลุ่มผู้ปกครองและประชาชนส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่มีส่วนร่วม (60.71 %) มีส่วนร่วมปฏิบัติ (29.51%) ร่วมคิด (5.40%) และร่วมรับผิดชอบ (4.38%) ส่วนการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาในรอบที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ซึ่งผ่านมา 1 ปี นั้น กลุ่มตัวอย่างคาดหวังว่าผลสำเร็จจะอยู่ในระดับ 6.07 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และเชื่อว่า กระทรวงศึกษาธิการสามารถขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จได้ในระดับ 5.61 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ควรเน้นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (33.81%) โดยควรเน้นเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน (32.67%) หลักสูตร (17.94%) โครงสร้างของระบบการศึกษา (17.40%) โอกาสทางการศึกษา (14.13%) การประกันคุณภาพ (9.17%) และการบริหารการศึกษา (8.70%) ขณะที่ควรเน้นคุณภาพผู้เรียน (37.41%) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่คุณภาพครู (33.78%) และคุณภาพสถานศึกษา (10.91%) ซึ่งผู้เรียนควรจะต้องได้รับการพัฒนาด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (32.21%) เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ การพัฒนาทักษะชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (22.79%) ส่วนผลการเปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพฯ และภูมิภาค พบว่า กลุ่มตัวอย่างจากกรุงเทพฯ และภูมิภาค เห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิรูปการศึกษารอบสองควรเน้นคุณภาพผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนสิ่งที่ผู้เรียนควรจะได้รับนั้น ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะชีวิต และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งควรเน้นการเรียนการสอนเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ หลักสูตร และ โครงสร้างของระบบ ส่วนเรื่อง

การปฏิรูปสอบสองกลุ่มตัวอย่างจากกรุงเทพฯและภูมิภาคอื่นๆ (ยกเว้น) ภาคใต้ เห็นตรงกันว่า ควรเน้นระดับมัธยมศึกษา อันดับแรก รองลงมาได้แก่ ประถมศึกษา อุดมศึกษา ปฐมวัย และอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม 2545 และ พ.ศ. 2553 ได้เสนอแนวคิด และวิธีการจัดการศึกษาหลายด้าน จึงเป็นเสมือนกฎหมายปฏิรูป การศึกษา ดังจะเห็นได้ว่า ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปในด้านต่างๆ คือ ปฏิรูประบบ การศึกษา ให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบ ปฏิรูปแนวการจัดการศึกษาโดยให้ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ปฏิรูปหลักสูตร และเนื้อหาสาระ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้นเรื่องการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม ปฏิรูประบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการยกระดับสภาพ ของวิชาชีพครู การพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพครู ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้เพื่อการศึกษา ปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษา เน้นเรื่องของการประกันคุณภาพภายใน และให้มีการรับรอง และประเมินผลมาตรฐานจาก องค์กรภายนอก และปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มุ่งให้มีการผลิตใช้สื่อและ เทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลายที่มีคุณภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 15-18) และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้กำหนดแนวทางการกำหนดมาตรฐาน และการประกันคุณภาพไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องมีทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกัน คุณภาพภายนอก โดยมาตรา 47 กำหนดไว้ว่า “ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพ ภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ” โดยในส่วนของ การประกันคุณภาพภายใน ให้ถือว่า “การประกันคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาและเพื่อริเริ่มการประกันคุณภาพภายนอก” (ไพฑูริย์ สนิตรัตน์. 2546 : 17-18) การมีกฎหมายรับรองเรื่องคุณภาพการศึกษา มีข้อดีที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทั้งระบบ แต่ก็ทำให้เกิดปัญหาในด้านความชัดเจน และความพร้อมในการดำเนินการ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก เกิดกระแสที่ให้ความสำคัญกับการประเมิน ที่ต้องการให้ผ่านมากกว่าการมุ่งเน้น ระบบการจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพ ประการที่สอง ทำให้มีกระแสในช่วงแรกว่า ระบบ

การจัดการคุณภาพ หรือที่รู้จักกันว่า วงจร PDCA ซึ่งถือว่าเป็น กระบวนการจัดการคุณภาพ เป็นเรื่องใหม่ ที่นำแนวคิดเชิงระบบมาใช้ในการจัดการ โดยถือว่าคุณภาพที่ดี ต้องมาจาก ระบบ และประการที่สาม แนวคิดและเครื่องมือ/วิธีการต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพมีลักษณะ แยกส่วน ไม่สัมพันธ์กัน ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา ระบบการศึกษาได้รับอิทธิพลต่างๆ จากการจัดการสมัยใหม่ เช่น การบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยใช้ SWOT มาจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ การนำ Balance Scorecard เป็นการจัดการความรู้การบริหาร แบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การเทียบเคียงมาตรฐาน เป็นต้น มาใช้โดยที่โรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่สามารถเชื่อมโยงได้ ในส่วนของการประกันคุณภาพสิ่งทีในระบบการศึกษามีการพัฒนามาก็คือ เรื่องการประเมิน จะมีการจัดทำตัวชี้วัดต่างๆ หรือแม้กระทั่งในแต่ละระบบของโรงเรียน อาทิ ในระบบ การเรียนการสอนก็มีเครื่องมือ เช่น การทำหลักสูตร การประเมินผล เทคนิค Backward design ฯลฯ ที่เข้าไปโดยครูไม่สามารถจัดความสัมพันธ์ได้ (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2551 : 6-7)

จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว จึงมีความจำเป็น เป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องศึกษาทำความเข้าใจในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2540 และ 2550 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล และนโยบาย ของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างใกล้ชิด และจะต้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็น รูปธรรมให้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียน เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข ตลอดจนให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรได้นั้น การบริหารแบบเดิม ย่อมไม่สามารถที่จะสนองตอบต่อเจตนารมณ์ ดังกล่าวได้ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กร จึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อ ความเปลี่ยนแปลง และต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ชี้แนะ ประสานงาน เพื่อทำ การเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลในทางปฏิบัติ คือ ทำให้การบริหารการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (ศิริ ถีอาสนา. 2550 : 88) ดังนั้นการบริหารคุณภาพการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพในสถานศึกษาได้นั้น ผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด การพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง และให้ยั่งยืนตลอดไปนั้น ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรจะต้องศึกษาและนำเทคนิคการบริหารองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรของแต่ละแห่ง เทคนิคการบริหารที่สำคัญ

ในยุคปัจจุบัน ได้แก่ ระบบมาตรฐาน TopSTAR การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การเทียบเคียงมาตรฐาน การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร การบริหารโดยอาศัยตัวบ่งชี้ และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมถือ เป็นนวัตกรรมที่มีความสำคัญ ในการบริหารและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เป็นรูปแบบของการวิจัยแบบใหม่ ที่ประยุกต์และเป็นการรวมแนวความคิด 2 ประการ มาผสมผสานกันคือ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) มาผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยเป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นจากความคิดที่ว่า การวิจัยเป็นกิจกรรม ทางสังคมที่จะต้องใช้ทรัพยากรของสังคมในการศึกษา จึงเป็นสมบัติของสังคม และเป็น การกระทำที่มุ่งหมายจะให้ประโยชน์หรือเป็นการรับใช้สังคม ด้วยเหตุนี้การวิจัยจึงควร คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุด และการวิจัยที่จะให้ผลประโยชน์สูงสุดนั้น ย่อมเป็นการวิจัย เพื่อพัฒนา (Research for Development) หรือการวิจัยพัฒนา (Research and Development) โดยที่การพัฒนาและการเป็นหุ้นส่วนจะต้องเดินทางร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนอย่างมีเสรีและเป็นประชาธิปไตย โดยจุดที่แตกต่างกัน ของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กับงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมก็คือ การวิจัย แบบมีส่วนร่วมเน้น เป็นการวิจัยที่เน้น ในมิติของการเก็บข้อมูล แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมเป็นการประยุกต์หาวิธีการแก้ไขปัญหาลำดับไปพร้อม ๆ กัน หรือกล่าวได้ว่า มีการแสวงหาแนวความคิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและทรัพยากรที่ผู้ถูกวิจัยมีอยู่ เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา (ชัชวาล ทัดศิวัช. 2553 : ออนไลน์) สอดคล้องกับ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1998 : 140-141) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนปฏิบัติการ (Act) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflex) จากนั้นจึงพัฒนาเข้าสู่วงจรที่ 2 ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และยังสอดคล้องกับ สิริ ถิอาสนา (2549 : 132 - 139) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้ทำการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาแต่ละตัวด้วย กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพของ Balanced Scorecard, Total Quality Management, Result Base Management และ Benchmarking เมื่อทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการของตัวชี้วัดต่างๆ พบว่า สามารถปฏิบัติงาน ได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นส่วนใหญ่ ส่วน สุรัตน์ ดวงขาทม (2549 : 221 - 225)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คำนึงชีวิต และเป้าหมายในการพัฒนานั้น ผู้วิจัยเริ่มจากการให้ความรู้ และสร้างความตระหนัก ในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับสมาชิกทุกคนในหน่วยงาน โดยการอบรมและศึกษาคูณาน จากนั้นได้ร่วมกันวิเคราะห์ห้วงองค์กร (SWOT analysis) เพื่อให้ ได้แนวทางในการพัฒนา และรู้สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของตนก่อนการพัฒนา ผู้วิจัยใช้ภาวะผู้นำ 3 ลักษณะ คือ 1) เป็นผู้สอนงาน 2) เป็นผู้บริหารจัดการ 3) เป็นผู้ระดม ทรัพยากรกำลัง และระดมทรัพยากรต่างๆ และได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ การสอบถาม และจัดทำบันทึก ภาคสนาม เมื่อการดำเนินงานสิ้นสุดลง องค์กรมีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นกับ บุคลากรในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ในระดับมาก สอดคล้องกับ อ้างทอง บุญเสริม (2553 : 120 - 121) ที่วิจัยเรื่อง รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ ความเป็นเลิศของโรงเรียนบรบือ โดยการพัฒนาได้ดำเนินงานตามวงจร PDCA คือ การเตรียมการ การปฏิบัติงาน การตรวจสอบผล และการปรับปรุงแก้ไข สามารถทำให้ การพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนสูงขึ้น

จากผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ประเมินคุณภาพในการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ รอบที่ 2 พบว่า คุณภาพด้านผู้เรียน อยู่ในระดับดีมาก 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมี สุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา และมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะ ในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติต่ออาชีพสุจริต และอยู่ในระดับดี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง คุณภาพด้านครู อยู่ในระดับดีมาก ทั้ง 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และมาตรฐานที่ 2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพ ด้านผู้บริหาร พบว่า อยู่ในระดับดีมาก

ทั้ง 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 5 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

จากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง โดยสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ได้รับการรับรองซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีหรือดีมากทั้งหมดอย่างไรก็ตาม สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ การทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น และการเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เช่น การให้บริการห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ด้านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต การปฏิรูปการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู มีความจำเป็นที่ครูจะต้องเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วการบริหารเชิงระบบ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารเชิงกลยุทธ์ถือเป็นรูปแบบการบริหารงานยุคใหม่ของสถานศึกษา และได้เสนอแนะด้านผู้เรียนว่า ควรสนองนโยบายของรัฐบาล “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่าน” ควรได้นำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมความสามารถด้านการคิด การสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนในการใช้ภาษาสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เน้นผู้เรียนให้กล้าแสดงออก โดยวิธีการที่หลากหลาย ด้านครูควรจัดให้มีการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อ และแหล่งความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อ นวัตกรรมใหม่ๆ ให้หลากหลาย ทันสมัยและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2549 : 4-5)

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดหลักการสำคัญอย่างชัดเจนว่า จะยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ควรจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านคุณภาพนักเรียน คุณภาพครู ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารนับว่า เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในอันดับแรก เพราะถ้าผู้บริหารไม่มีความต้องการ การบริหารแบบมีส่วนร่วมก็ย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่และบทบาทโดยตรง ในการที่จะนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการนำเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังกล่าว นโยบายรัฐบาล รัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2550 ข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน และชุมชน ที่ต้องการเห็นความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนในด้านต่างๆ ทั้งด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของครู จึงมีความประสงค์จะทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นอย่างไร
2. การพัฒนาและผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Participants)

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน หัวหน้างาน จำนวน 12 คน และครู จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 39 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย บุคคลสำคัญ จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันกับบุคคลในหัวข้อ 1.1

1.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันกับบุคคลในหัวข้อ 1.1

1.2.3 กลุ่มวิทยากร เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำการคัดเลือกมา เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากร ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเตรียมความพร้อม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียน จำนวน 4,362 คน ครู จำนวน 192 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 4,582 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 514 คน จำแนกออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

2.2.1 ครู จำนวน 132 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. 1970 : 608-609) กำหนดโควตาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 45)

2.2.2 นักเรียน จำนวน 354 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเกรจซี และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. 1970 : 608-609) กำหนดโควตาตามระดับชั้นเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 45)

2.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2.4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2.5 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบของมาตรฐานคุณภาพการศึกษา 7 ด้าน ได้แก่

- 3.1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน
- 3.2 ทักษะและความรู้ตามหลักสูตร
- 3.3 ทักษะการแสวงหาความรู้
- 3.4 กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน
- 3.5 ความสามารถของผู้สอน
- 3.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.7 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

4. ด้านระยะเวลาที่ทำการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ใช้เวลาในการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม 2554 - เดือนตุลาคม 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณภาพการศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น มีจำนวน 7 มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน 2) ทักษะและความรู้ตามหลักสูตร 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ 4) กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน 5) ความสามารถของผู้สอน 6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 7) ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในแต่ละมาตรฐาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน มี 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง 4) ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ 5) ผู้เรียนดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง 6) ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน 7) ผู้เรียนรักความเป็นไทย 8) ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ 9) ผู้เรียนประหยัด 10) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวทิตะ และ 11) ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.2 ความรู้ตามหลักสูตร มี 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร 2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด 3) ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ผู้เรียนผ่านการประเมินระดับชั้นเรียน 7) ผู้เรียนผ่านการประเมินระดับสถานศึกษา 8) ผู้เรียนผ่านการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ 9) ผู้เรียนผ่านการประเมินระดับชาติ

1.3 ทักษะการแสวงหาความรู้ มี 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง 2) ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน 3) ผู้เรียนมีทักษะในการพูด 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียน 5) ผู้เรียนมีทักษะทำงานกลุ่ม 6) ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย 7) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสืบเสาะแสวงหาความรู้ 8) ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และ 9) ผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน

1.4 กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน มี 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน 2) การจัดกิจกรรมไหว้ครู 3) การจัดกิจกรรมรณรงค์การงดสูบบุหรี่ 4) การจัดกิจกรรมรณรงค์โรคเอดส์ 5) การจัดกิจกรรมการจับฉั้ปลอดภัยสวมหมวกนิรภัย 6) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย 7) การจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ 8) การจัดกิจกรรมด้านกีฬา คนตรี ด้านยาเสพติด 9) การจัดกิจกรรมแนะแนวศึกษาต่อ 10) การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศ 11) การจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ 12) การจัดกิจกรรมโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง 13) การจัดกิจกรรมวันสุนทรภู่ และ 14) การจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์แห่งชาติ

1.5 ความสามารถของผู้สอน มี 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ครูมีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบ 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ครูมีคุณธรรมจริยธรรม 4) ครูสามารถเข้ากับชุมชนได้ดี 5) ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) ครูอุทิศตนเพื่องาน 7) ครูศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล 8) ครูวางแผนการจัดการเรียนรู้ 9) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง

บุคคล 10) ครูจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 11) ครูจัดเตรียมและใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ 12) ครูนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ 13) ครูประเมินผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย 14) ครูนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน และ 15) ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน

1.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การจัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น และ 4) เป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และให้บริการชุมชน

1.7 ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนเป็นแหล่งให้บริการชุมชน 2) โรงเรียนออกให้บริการชุมชน 3) การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ และ 4) การสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียนของผู้ปกครองและชุมชน

2. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้บริหารคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จำนวน 7 มาตรฐาน (รายละเอียดตามนิยามศัพท์เฉพาะข้อ 1) โดยเริ่มจากการสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น และทำการทดลองใช้ โดยกำหนดประเด็นที่จะพัฒนา กำหนดตัวบ่งชี้ที่จะพัฒนา กำหนดเป้าหมาย และกลยุทธ์ในการพัฒนา และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ ตามหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการให้ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรในโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มวิจัย จนกระทั่งสิ้นสุดการวิจัย เริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม การใช้แบบสอบถาม จากนั้นทำการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นนำกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สังเคราะห์ขึ้นไปทดลองใช้ ทำการประเมินความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้บริหาร โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่ใช้ทดลองการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

5. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายถึง ผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ครู ตามรายละเอียดดังนี้

5.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Participants) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน หัวหน้างาน จำนวน 12 คน และครู จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 39 คน

5.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key Informant) ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย

5.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 39 คน เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำการคัดเลือกมาเพื่อทำหน้าที่ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา

5.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ความรู้และกำหนดแนวทางในการพัฒนา ซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยตามข้อ 5.2.1 ได้คัดเลือกมาทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเตรียมความพร้อม จำนวน 39 คน

5.2.3 กลุ่มวิทยากร เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำการคัดเลือกมาเพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ที่เป็นวิทยากรในการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

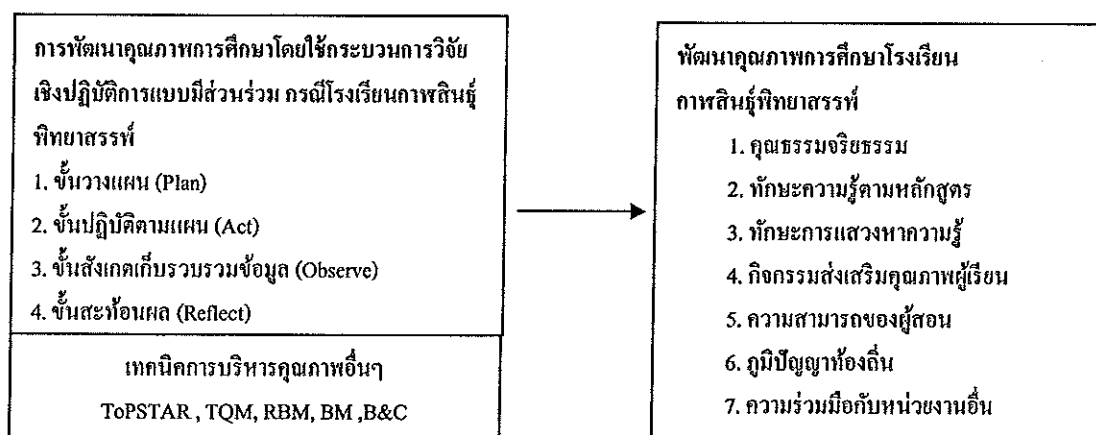
1) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการประเมินหรือประกันคุณภาพการศึกษา

2) เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก

3) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และได้รับการยอมรับจากสังคม

4) เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบความคิดในการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเห็นว่า คุณภาพการศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ มีองค์ประกอบ 7 มาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ทักษะความรู้ตามหลักสูตร 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ 4) กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน 5) ความสามารถของผู้สอน 6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น และเมื่อนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Act) 3) ขั้นสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว เชื่อมั่นว่าจะทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ มีคุณภาพสูงขึ้นกว่าเดิม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบถึงปัญหา และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ให้เหมาะสมกับบริบทต่อไป หลังจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแล้วจะเกิดวัฒนธรรม การบริหารจัดการแนวใหม่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันพิจารณาหาเหตุผล บุคลากรทุกฝ่ายปรับปรุงการทำงานทุกเรื่องให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนสืบไปกับ ทั้งเชื่อมั่นว่า จะเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน สามารถจะประยุกต์ใช้นวัตกรรมที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนของตนได้